

Goedgekeurde congresstekst, de samenvatting
Het politieke België van morgen

BEwatch-congres

11-12 maart 2017, Bredene

Inleiding

Het Nieuwe WIJ-congres van de Vlaamse christendemocraten van 2016 ging de geschiedenis in als een congres waarbij vooral de jongeren de toon van de debatten bepaalden en de leden overtuigden om moedige beslissingen te nemen. Stemrecht vanaf 16 en het doorbreken van het taboe om bevoegdheden te herfederaliseren springen daarbij in het oog. Enkele weken eerder had JONGCD&V ook al een strengere decumul binnen de partij bewerkstelligd. Dit zijn drie standpunten die respectievelijk onder de volgende thema's vallen: de manier waarop we burgers beter kunnen betrekken bij de politieke besluitvorming, de institutionele structuur waarbinnen de besluitvorming kan plaatsvinden en de wijze waarop de besluitvorming moet gebeuren.

Rond deze drie thema's, burgerparticipatie, staatshervorming en politieke cultuur, hebben talrijke jongeren de voorbije maanden de tijd genomen om na te denken en voorstellen te formuleren over hoe het politieke België van morgen er zou moeten uitzien. Dit is immers een grote en belangrijke uitdaging in een tijd waarin de interesse en het vertrouwen van de burgers in de politiek op een alarmerend laag peil staat. Onze klassieke parlementaire democratie staat onder grote druk. Enerzijds trekken regeringsleiders meer en meer macht naar zich toe en anderzijds falen onze vertegenwoordigers al te vaak om noodzakelijke hervormingen door te voeren. De vraagstukken burgerparticipatie en politieke cultuur zijn binnen de Belgische context dan weer onlosmakelijk verbonden met communautaire kwesties. Het decor waarin de politiek zich afspeelt, moet dringend openstaan voor noodzakelijke vernieuwing.

Het staat in de sterren geschreven dat er vroeg of laat een volgende staatshervorming zal komen. Sinds 1970 is België geëvolueerd van een unitaire staat naar een federale staat met enkele confederale trekken. Het Belgische huis is ondertussen echter zodanig vertimmerd dat er nood is aan een grondige renovatie. In plaats van homogene bevoegdheidspakketten is in vele beleidsdomeinen sprake van een problematische versnippering tussen verschillende beleidsniveaus. Daarnaast is België op het vlak van structuur en werking geëvolueerd tot een onoverzichtelijk institutioneel labrynt.

Het is niet normaal dat burgers in een land leven waar de fundamenteën van hun staat gemiddeld om de 8 jaar volledig in vraag worden gesteld en telkens fragmentair worden aangepast zonder duidelijke toekomstvisie. JONGCD&V wil daarom net in deze periode van communautaire luwte grondig de tijd nemen om te bezinnen over het toekomstproject voor ons land. Het is dan ook het doel van dit congres om de zevende staatshervorming voor te bereiden door een constructieve dialoog aan te gaan over de toekomst van Vlaanderen en België met als startpunt goed doordachte standpunten die rekening houden met de belangen van alle inwoners van het land.

De aanloop naar dit congres kan ook zelf als voorbeeld dienen voor een nieuwe politieke cultuur. De Denkdag in oktober 2016 was het beginpunt van een bijzonder participatief project en zette daarbij meteen de toon. Politici van over de partijgrenzen heen, academici uit binnen- en buitenland en leden van JONGCD&V wisselden op constructieve wijze van gedachten. Een congreswerkgroep van niet minder dan 30 personen is vervolgens meermaals samengekomen om te debatteren en heeft in nauwe samenwerking zijn schouders gezet onder een ambitieuze tekst over het politieke België van morgen.

Veel debat- en leesplezier toegewenst,

Congresvoorzitters Jurgen Goosens en Niels Vermeulen

I. Nieuwe politieke cultuur en burgerparticipatie

A. Particratie, rol van parlementsleden en lokale verkiezingen

Standpunt 1a: JONGCD&V vraagt een versterking van de rol en vrijheid van het parlement en de individuele volksvertegenwoordigers.

1b: JONGCD&V pleit voor voldoende rotatie in leidinggevende mandaten binnen de partij om innovatie en nieuw talent kansen te geven, onder meer door een beperking van het nationaal partijvoorzitterschap tot maximaal drie termijnen van drie jaar.

1c: Uit respect voor de stem van de burger ijvert JONGCD&V ervoor dat de lijststem niet meer ten goede komt aan de eerste plaatsen op de lijst.

B. Vlaamse, federale en Europese kieskring

Standpunt 2: Naast de huidige indeling in provinciale kieskringen wil JONGCD&V voor 10% van de zetels van het betrokken parlementair orgaan zowel een federale kieskring voor de Kamer als een Vlaamse kieskring voor het Vlaams Parlement. Zij blijft ook ijveren voor een Europese kieskring van 10% voor het Europees Parlement.

C. Monarchie in de 21^e eeuw

Standpunt 3a: JONGCD&V is voorstander van een protocollaire invulling van de monarchie. Zij pleit voor een aanpassing van de Grondwet in de zin dat de koning federale wetten en besluiten niet langer moet ondertekenen. De intermediaire rol van de Koning bij regeringsonderhandelingen kan wel worden behouden.

3b: Daarnaast dienen vanaf 2018 de dotaties beperkt te worden tot het staatshoofd, het afgetreden staatshoofd en de kroonprins(es), op voorwaarde dat de overige leden van het koningshuis de vrijheid krijgen om zich professioneel te engageren.

D. Openbaarheid van bestuur en leesbaarheid van regelgeving

Standpunt 4a: JONGCD&V vraagt een **betere regeling van de actieve en passieve openbaarheid van bestuur** en een duidelijke **sanctionering** bij inbreuken door de overheid.

4b: JONGCD&V pleit voor **gebruiksvriendelijkere zoekmachines** van het Vlaamse en federale parlement, die ook informatie moeten bevatten over het **individuele stemgedrag** van de parlementsleden.

4c: De invoering van een verplichte, **voorafgaande taalscreening** moet de leesbaarheid van regelgeving verhogen. Naast de algemene, technische 'Memorie van toelichting' bij de wetgeving, moet regelgeving ook een toegankelijke, verkorte '**Memorie van toelichting voor de burger**' bevatten.

4d: JONGCD&V vraagt een verscherping van de regels van goed bestuur voor intercommunales en gemeentelijke rechtspersonen waarin de overheid betrokken is, een grondige **audit** van deze rechtspersonen, een **beperking van betaalde mandaten** voor mandatarissen tot 3 (bij voorkeur niet-betalend en hoogstens toekenning van beperkte zitpenning) en de invoering van een **bovengrens op inkomsten** uit publieke mandaten voor parlementsleden.

E. Burgerparticipatie bij investerings- en infrastructuurprojecten

Standpunt 5a: JONGCD&V pleit ervoor om de **burger beter en vroeger te betrekken bij projecten**, namelijk op het moment dat **alternatieven nog op tafel** liggen. Er moeten gepaste structuren en voorzieningen zijn om voldoende met de burger in interactie te kunnen treden.

5b: Indien een conflict alsnog uitmondt in een juridische procedure, moet de **rechter de louter juridisch-formele aspecten overstijgen**. Hij moet effectief luisteren naar de partijen en op zoek gaan naar het **onderliggende conflict**. De rechter moet ook meer inzetten op alternatieven zoals **bemiddeling** eerder dan de loutere vernietiging van bestuurshandelingen. Daarnaast is er nood aan een verdere **verruiming en verfijning van de uitspraakbevoegdheden van de bestuursrechter**.

F. Burgerparticipatie: referenda en agendarenda

Referenda en agendarenda

Standpunt 6a: JONGCD&V wil vooral inzetten op alternatieve vormen van burgerparticipatie die deliberatiever zijn dan traditionele referenda.

Stelling 6b: JONGCD&V vraagt een verplichting voor de overheid om objectieve informatie te verstrekken bij referenda evenals toezicht op de vraagstelling en informatieverstrekking door onafhankelijke experts.

6c: Via petitie moeten burgers op alle bestuursniveaus op een toegankelijke wijze onderwerpen op de politieke agenda kunnen zetten, waarna op zijn minst een debat over het thema in het betrokken orgaan moet volgen. JONGCD&V noemt dit *agendarenda*.

G. Burgerparticipatie: experimenteren op lokaal niveau met loting

Standpunt 7a: JONGCD&V ijvert voor een minder gepolitiseerde samenstelling van lokale adviesraden, waarbij de nadruk komt te liggen op inhoudelijke expertise van de leden en burgerparticipatie.

7b: JONGCD&V wil **experimenteren** met gemeentelijke commissies en adviesraden via **loting** aanvullen met niet-verkozen burgers. Daarenboven roept JONGCD&V lokale besturen op om te werken met brainstormgroepen over concrete topics, bestaande uit gelote burgers. Deelname moet daarbij berusten op **vrijwilligheid**.

7c: JONGCD&V ijvert voor de invoering van e-voting op lokaal niveau.

H. Wijk- en dorpsbudgetten voor burgers

Standpunt 8: JONGCD&V pleit voor de oprichting van een intergemeentelijke taskforce voor het opstellen van een handleiding met **best practices** om gemeenten te faciliteren bij het proces van een **burgerbudget**. Dit moet leiden tot een decretaal basiskader om zo enkele waarborgen, zoals inclusiviteit via het organiseren van een voortraject, en uniformiteit te garanderen.

I. Internetconsultatie voor regelgeving

Standpunt 9: De wetgever moet het voor de bevolking mogelijk maken om online te reageren op bepaalde wetsinitiatieven met een belangrijke maatschappelijke impact.

J. Lokale kinder- en jeugdparticipatie

Standpunt 10: JONGCD&V wil jongeren actiever betrekken bij lokale beleidsbeslissingen die een invloed op hen hebben door een bredere participatie en een betere communicatie via de ontwikkeling van een **participatie-app**-en website. Naast inzetten op moderne, digitale kanalen blijft het van belang om jongeren persoonlijk aan te spreken.

II. Staatshervorming

A. Toekomst van de Senaat

Standpunt 11a: JONGCD&V pleit voor een hervorming naar een **Senaat 3.0**, als een verbindend orgaan voor de verschillende deelstaatparlementen dat degelijk functioneert. De Senaat krijgt een **beperkt aantal concrete bevoegdheden**, voornamelijk toegespitst op toekomstige institutionele hervormingen, de herziening van de Grondwet en de bijzondere wetten, de goedkeuring van gemengde verdragen, het voorbereiden van samenwerkingsakkoorden en goedkeuren van gezamenlijke wetgeving.

11b: De senaat komt enkel nog samen op **verzoek van 1/4de van de leden**.

11c: De **coöptatie van 10 senatoren wordt afgeschaft**. De Senaat zal dus enkel nog bestaan uit 50 deelstaatsenatoren.

B. Richtsnoeren van bevoegdheidsverdeling

Standpunt 12a: JONGCD&V pleit voor **herfederalisering van de geluidsnormen, buitenlandse handel, klimaat, energie en ontwikkelingssamenwerking**. De nadruk moet liggen op het vermijden van versnippering evenals het verhogen van efficiëntie en transparantie. **Homogene bevoegdheidspakketten** zijn het streefdoel.

12b: Om een joint-decision trap te vermijden, raadt JONGCD&V aan om **bij defederalisering van bevoegdheden de verplichting tot het sluiten van samenwerkingsakkoorden te vermijden**. Indien dat laatste niet mogelijk is, blijft de bevoegdheid in principe best federaal of moet ze worden geherfederaliseerd. Vrijwillige samenwerking en constructief samenwerkingsfederalisme blijven het uitgangspunt.

12c: JONGCD&V schuift het innovatieve idee naar voor om in de Grondwet de mogelijkheid op te nemen voor de **deelstaten om na gezamenlijk akkoord vrijwillig bepaalde bevoegdheden opnieuw over te dragen aan het federale niveau**. Zo kan de normale, rigide procedure worden vermeden indien de verschillende deelstaten een herfederalisering nuttig achten.

C. Artikel 35 van de Grondwet: volwaardige Copernicaanse omwenteling

Standpunt 13: **Bij een volgende staatshervorming moet artikel 35 van de Grondwet in werking treden**. De **residuaire bevoegdheden** komen op dat moment toe aan de **deelstaten** en de federale overheid heeft dan enkel toegewezen bevoegdheden. In plaats van bij de volgende staatshervorming te onderhandelen over wat beleidsmakers niet meer samen willen doen op federaal niveau, moeten dit een **positief verhaal** worden over wat de deelstaten wel nog samen willen doen.

D. De grondwetsherzieningsprocedure: 'de Grondwet is geen vodge papier'

Standpunt 14: De huidige **grondwetsherzieningsprocedure** in artikel 195 van de Grondwet vormt een **goede waarborg** tegen willekeur en overhaaste beslissingen. Deze waarborg is essentieel en **mag niet worden ontdoken**, zoals 'de truc' in de zesde staatshervorming. Voor JONGCD&V mag artikel **195 van de Grondwet enkel in de herzieningslijst** worden opgenomen **met een tweederdemeerderheid**.

E. Brussel: interne staatshervorming

100 wijken - 22 districten - 1 gewest

Stevig verbonden met Vlaanderen, Europa en de wereld

Standpunt 15a: De Brusselse overheid kan slagkrachtiger en klantgerichter worden door de volgende maatregelen:

- versteviging van het centrale (gewestelijke) bestuursniveau
- hertekening van de gemeentegrenzen en oprichting van wijkantennes
- eenmaking van de politiezones en ontwikkeling van een gecoördineerd veiligheidsbeleid door het gewest
- inkanteling van OCMW's en versterking van samenwerking tussen de gemeenten
- afsluiten van samenwerkingsakkoorden tussen de gemeenschappen en het Brussels gewest over kernbevoegdheden.

15b: De Brussels overheid dichterbij de burger brengen door de volgende initiatieven:

- invoering van een wijkloket en invoering van Engels als bijkomende onthaaltaal
- verdere investeringen in digitale publieke dienstverlening via Irisbox
- opstart van het ambitieus project "Brussel uit Buurten", waarbij de honderd wijken van Brussel elk een wijkambassadeur krijgen
- invoering van één overzichtstabel bij de gewestverkiezingen met alle Nederlandstalige én Franstalige lijsten, waarbij de Brusselaar niet langer eerst een taalgroep moet kiezen
- Uitbreiding van migrantenstemrecht in alle gewesten

15c: De Brusselse overheid moet transparanter en efficiënter omgaan met overheidsmiddelen:

- Vanaf 2019: afslanking van de Brusselse kabinetten in Brussel tot max. 25 voltijdse equivalenten, stopzetting van de betaling van medewerkers van ex-ministers, beperking persoonlijke medewerkers van Brusselse parlementsleden tot één
- Aanzienlijke vermindering van het aantal mandatarissen in de gemeenteraden en schepencolleges.
- Verscherping van de regels van goed bestuur voor gemeentelijke vzw's en intercommunales.
- Grondige audit van de talloze vzw's van Stad Brussel.
- Beperking van betaalde mandaten voor mandatarissen tot 3 van Stad Brussel (bij voorkeur niet-betalend en hoogstens toekenning van beperkte zitpenning).
- Invoering van bovengrens op inkomsten uit publieke mandaten voor parlementsleden.
- Exclusieve toewijzing van federale investeringen voor de hoofdstedelijke rol van Brussel aan het Brussels Gewest, gemeenten kunnen niet langer beschikken over gelden uit deze fondsen.
- Oproep aan de Vlaamse Gemeenschap voor extra investeringen in Brussel via bevoegdheden die de Brusselse jeugd ten goede komen (bv. onderwijs, jeugdwerk en kinderopvang), inzetten op behalen van de 30% Brusselnorm.

F. Overheidssanering en staatsschuld

Standpunt 16a: JONGCD&V pleit ervoor om de deelstaten een fictief deel van de historische federale staatsschuld voor hun rekening te laten nemen. Het is immers in het belang van elke Vlaming dat de deelstaten medeverantwoordelijkheid en medezeggenschap krijgen in het beheersen van de staatsschuld.

16b: De deelstaten bepalen zelf hun saneringsinspanningen voor de staatsschuld om zo de financiële autonomie van de deelstaten te vrijwaren. Ze zijn tegenover hun inwoners verantwoordelijk voor de sanering, alsook voor de rentelasten van hun deel.

G. Ambtenaren, vergrijzing en staats Hervorming

Standpunt 17: JONGCD&V stelt voor om **de deelstaten bevoegd** te maken voor de **pensioenen van hun eigen ambtenaren** (incl. onderwijs) en de bijhorende middelen over te dragen van de federale overheid naar de deelstaten. Hierbij moeten de nodige **overgangsmatregelen** worden voorzien (op het vlak van verworven rechten). Hierdoor komt een logischere bevoegdheidsverdeling tot stand. De voorgestelde bevoegdheidsoverdracht heeft tot gevolg dat de toekomstige vergrijzingskost ook deels een verantwoordelijkheid wordt van de deelstaten, wat bijdraagt tot gezondere overheidsfinanciën.

H. Preambule bij de Grondwet?

Standpunt 18: JONGCD&V is geen voorstander van de opname van een preambule in de Grondwet.

18b: De **provincies** moeten hun rol als **intermediair bestuur tussen de gemeenten en de Vlaamse overheid** op het vlak van de **grondgebonden bevoegdheden** zo goed als mogelijk uitoefenen. Het provinciebestuur voert een gebiedsgericht beleid, zet maximaal in op het ondersteunen van gemeentebesturen en streeft naar interbestuurlijke kennisuitwisseling. **Persoonsgebonden bevoegdheden** kunnen terug naar de provincies vloeien.

I. De rol van de provincies als intermediair bestuursniveau

Standpunt 19: JONGCD&V pleit voor een jong, transparant en democratisch verkozen provinciaal bestuursniveau, met **1/3de jongeren op elke provinciale kieslijst en minstens 1 jongere in de top 3**.